

Chcete popravu neb opravu manželství?

Dle

P. Ondřeje Hamerle C. SS. R.

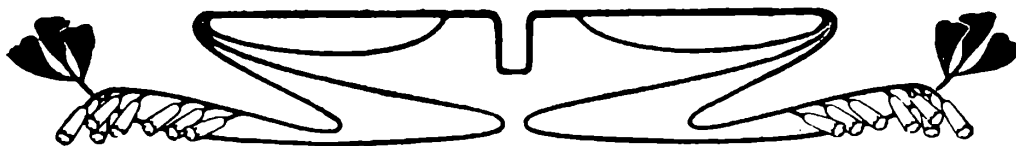
napsal

P. František Schroller C. SS. R.

V Brně 1906.

Tiskem papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských.
Nákladem „Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje“.

„Co Bůh spojil,
člověk nerozlučuj.“
Mar. 10, 9.

Hrůza a zděšení zmocňovaly se lidu, kdekoli v patnáctém, šestnáctém a sedmnáctém století zavzněl osadami a městy výkřik: Turci jdou! Kamkoli nohou vkročili, pálili, loupili, vraždili. Bezbranné starce, ženy, děti do otroctví prodávali. Křesťanská Evropa bránila se proti nim tři sta let. Nejšlechetnější synové její krváceli na tureckých bojištích. Teprve r. 1683 Jan Sobieski, rytířský král polský, je před Vídní na hlavu porazil a Rakousko od tureckého půlměsíce vyčistil. Evropa byla zachráněna od tureckého barbarství. Dnes turecká říše jen živoří a žije z milosti a vzájemné nevraživosti svých evropských sousedů.

Ale co se starým Turkům nepodařilo, o to usilují Turci v jiném slova smyslu: lidé, kteří turecké mravy chtějí zavést do našeho mocnářství. Rakouským mocnářstvím ozývá se zase hlas: „Turci jdou,“ a hlas ten strachem a obavou naplňuje všechny zbožné křesťany. Ano, Turci jdou, již se shromažďují a verbují přívržence rachotem bubnů svých reklamních plakátů; již

obléhají Vídeň, chtějí zdolati parlament, říšskou radu rakouskou. Křesťané, kdož nechcete, aby půlměsíc, aby Mohamed a jeho mravouka nad Vámi panovala, probudte se a spějte na obranu kříže a mravouky Ježíše Krista. Roku 1905 po celé Vídni byl nalepen plakát a ve všech nevěreckých novinách vídeňských uveřejněna proklama-
mace spolku tak zvaných rozvedených, podepsaná 26 židy a 8 sociálními demokraty, žádající, aby stanoven byl zákon, kterým by se dovoľovaly sňatky mezi židy a křesťany, aby stanoven byl zákon, aby každý, komu jeho manželka se omrzela, ji mohl propustiti a ještě za života jejího — vzíti si druhou, po případě i tuto propustiti a vzíti si ženu třetí atd. Co se Turkům válečnou mocí nepodařilo, aby v našich krajinách bylo zavedeno turecké mnohoženství, to nyní agitací lidí nevěreckých, agitací rozvedených, od víry odpadlých lidí má býti na říšské radě od zástupců a poslanců křesťanských národů rakouských vynuceno. Ovšem, Turkům dovoľeno je podle zákona Mohamedova míti vedle ženy jedné současně druhou, třetí — ano 10 i 20 manželek, může-li je takový paša jen uživit. Takové turecké mnohoženství vypadá příliš po turecku a je také příliš drahé, stojí příliš mnoho peněz. Proto naši moderní Turci se trochu uskrovnili a žádají na parlamentě a zástupcích křesťanského lidu, aby jim dovoľili mnohoženství tak zvané sukcesivní, postupné, t. j. aby podle potřeby a chuti směli své manželky propouštěti a jiné sobě bráti. Říšský parlament má tento způsob mnohoženství uzáko-

niti. A aby ženy nemohly naříkati, že jsou zkráceny, má i jim s muži stejná dána býti rovnost před zákonem, i ženy mají míti právo k mnohomužství, t. j. opouštěti a bráti si muže podle libosti a potřeby.

Toto mnohoženství je už v jiných státech uzákoněno a nese příliš velikolepé ovoce, než aby naše soustátí rakouské mohlo je postrádati! Mnohým lidem je líto, že u nás nejsou muži, kteří by měli jako ve svobodné Americe, čtyři, pět rozvedených žen na živu, a ženy, které by měnily své muže podle čtvera ročních počasí. Že muži něco takového žádají, netřeba se ani diviti, ale to zaráží, že i ženy po této vymoženosti touží. Dáma rychleji stárne a přes všechny umělé kosmetické prostředky brzo odkvétá a zřídka najde hejla, který by se o takové opotřebované zboží ucházel. Jestliže přes to i ženy s velikým zájmem toto hnutí za manželský rozvod a volnost sňatku s ženou jinou sledují a je podporují, dokazují, že i o nich platí slovo Písma sv.: „Člověk, když ve cti byl, neporozuměl: přirovnán jest hovadům nemoudrým a učiněn jest podoben jim.“ (Žalm 48, 13.) Zahazují čest, kterou jim Kristus a církev katolická byla dobyla a vždy s důrazem hájila a tím i samy sebe.

Členové spolku rozvedených manželů a četní v pozadí stojící přátelé jejich pracují všemožně, aby stát nový sňatek jim dovolil a aby před státem nerozlučnost katolicky platného manželstva pozbyla platnosti a proto, aby paragraf občanského zákoníku, který katolíkům od ženy roz-

vedeným zapovídá nové manželství, jako neplatný byl zrušen. Rozvedení manželé různými proti tomuto paragrafu dokládají se důvody. Nevíme, zda-li návrh na zrušení tohoto paragrafu stane se zákonem. Ale je povinností každého katolíka, aby uvažoval a se přesvědčil, čeho dosáhne, zruší-li se tento paragraf a tímto-li způsobem manželství se zreformuje. Zároveň také třeba jest uvážiti a se přesvědčiti o jakou reformu manželstva rozhodný katolík usilovati je povinen.

I.

Čeho dosáhne katolík, zruší-li se paragraf zapovídající katolíku rozvedenému sňatek nový a tímto-li způsobem manželství se zreformuje?

Katolík, který je od manželky své, po případě od svého manžela rozveden, vejde-li v manželství nové, třebas státně dovolené, stane se 1. nepřítelem náboženství křesťanského, 2. nepřítelem svého bližního, 3. svým vlastním nepřítelem. Ejhle, těmito dobrodiními stát a státníci obdaří katolíky rozvedené, dovolí-li jim, aby vstoupili v manželstvo nové.

1. Katolík rozvedený, který za živa druhé své polovice uzavře sňatek, třebas s dovolením státního zákona, je nepřítelem křesťanského náboženství.

→ Kdo je nepřítelem křesťanského náboženství? Zajisté každý, kdo se protiví určitému a jasnému nařízení Ježíše Krista, každý, kdo porušuje křesťanský zákon mravní a přísné předpisy evan-

gelia, třebas v jediné důležité věci. Sv. apoštol Jakub v té věci nás ujišťuje slovy: „Kdo by pak koli celý zákon zachoval, ale přestoupil by v jediném přikázání, učiněn jest všemi vinen.“ (Jak. 2, 10.)

Přikázání všecka i jedno každé zvlášť stojí na jednom a tomže základě, na autoritě čili na vážnosti rozkazujícího Boha. Kdo se vzepře jednomu přikázání, ten útočí na Boží autoritu stejně, jako kdo se vzpírá několika přikázáním zároveň. Katolík rozvedený uzavírá-li sňatek za živobytí manželky své anebo manžela svého, útočí na nerozlučnost manželskou, kterou Kristus slavnostně ustanovil a žádal od manželů a dopouští se cizoložstva.

Již v ráji Bůh ustanovil, aby svazek manželský byl mezi jednou ženou a jedním mužem a aby mezi nimi trval nerozlučně. Kristus sám to učil. Když totiž Fariseové se ho tázali, sluší-li ženu propustiti, odpověděl: „Což jste nečetli, že ten, jenž učinil člověka s počátku, mužem i ženou učinil je?“ a řekl: „Protož opustí člověk otce i matku a přidrží se manželky své i budou dva v jednom těle. A protože co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ (Mat. 19, 4—6.)

Ale i manželství propadlo zkáze, když člověk zhřešiv, od Boha odpadl. Mnohoženství a rozvod manželský se rozmohly a manželství se porušilo a zdivočilo. Ježíš Kristus přišel na svět jako Vykupitel, a přinesl milost a spásu všemu člověčenstvu i manželství obnovil a vrátil původní čistotě jeho. Povýšil manželství v ráji od Boha

ustanovené na důstojnost svátosti a položil do sňatku muže a ženy ze svých nekonečných zásluh vykupitelských zvláštní milost, která by oba sílila a utvrzovala vzájemnou jejich lásku a věrnost až k smrti.

V listě k Efesským sv. apoštol Pavel uvádí spojení Krista s církví jako obraz manželství a přirovnává muže jako hlavu ženy ke Kristu, hlavě církve a žádá na muži, aby miloval svou ženu jako Kristus miluje církev.

Jako totiž Kristus jenom jednu církev si vyvolil za nevěstu, tak ať muž je manželem jedné ženy; a jako Kristus věren zůstává církvi své, tak ať muž je věrným ženě své až do smrti. A jako předivné spojení Krista nemá jiného účelu, leda duší posvěcení, tak budiž účelem manželství vzájemné manželů se posvěcování.

A na konec dokládá: „Tajemství toto (svátost tato) veliké jest, ale já pravím v Kristu a církvi.“ (K Efesským 5, 32.)

Kristus Pán posvětil tedy manželství a aby již předem vyloučil všelikou možnost je rozvésti, prohlásil veřejně a slavnostně: „Kdobykoli propustil manželku svou a jinou pojal, cizoloží proti ní. A jestliže by žena propustila muže svého a za jiného se vdala, cizoloží.“ (Mar. 10, 11, 12.)

Nuž! Mohl-li Kristus Pán stanoviti nerozlučnost manželství slovy jasnějšími a zřetelnějšími? Mohl-li rozhodněji odsouditi uvolňování a porušování svazku manželského? Proto, kdo uzavřev platné manželství, je ruší a znova se žení anebo

se vdává, ten protiví se nařízení a zákonu Ježíše Krista, útočí proti evangeliu a křesťanství. Proto církev vždy a všude hájila nerozlučnost manželstva a jí bránila proti všem nájezdům lidských vášní a surového násilí. Církev v uplynulých stoletích s úsilím bojovala za tento požadavek našeho Spasitele a nikdy neopomenula připomínati světu, že manželský sňatek je nerozlučný a že není volno manžele rozvésti. A chtěla-li zůstatí pravou církví Kristovou, nemohla jinak jednati. Kdyby od tohoto požadavku upustila a rozvedeným za živobytí druhé zákonitě oddané polovice dovolila sňatek nový, zradila by věc Ježíše Krista a od něho by odpadla

Neníť nerozlučnost manželstva příkazem církve, ale přikázáním Kristovým. Proto manželství musí zůstatí a zůstane nerozlučitelné, třebaš lidé sebe násilněji proti nerozlučitelnosti útočili a třebaš sebe více zákonodárců dovolovalo rozvedení manželů a uzavření sňatku nového.

Jako z tisíce měďáků nebude peníz zlatý, tak všechny zákony světské nejsou s to, aby ve věcech duchovních z věci nedovolené učinily věc právní. Platně uzavřené a dokonané manželství zůstane nerozlučitelným, a kdo takovým manželstvím jsa poután, uzavírá sňatek nový, dopouští se podle slova Kristova cizoložstva a je nepřítelem zákona křesťanského.

Ale namítá se, že jsou sekty křesťanské, které připouštějí rozluky platného manželstva a uzavření sňatku nového. Ano, jsou takové

sektý; ale mají-li k tomu právo? Založil snad Kristus dvoje náboženství křesťanské, jedno, v němž by manželství prohlašoval za nerozlučitelné, a druhé, v němž by dovoloval jeho rozluky?

Nikdo se neosmělí tohle tvrditi. A je-li jenom jedno náboženství křesťanské jako jest jenom jeden Kristus, je také jenom jeden zákon Kristův a ten platí pro všechny, kdož křesťany býti chtějí. Nikde není psáno, že Kristus osvobodil protestanty od ostříhání svého zákona, že dal pastorm moc rozloučiti platné manželství a dovoliti rozvedeným sňatek jiný.

Ovšem Luther popíral svátostný ráz manželství a tvrdil, že je pouhou záležitostí světskou, ale tím nedokázal, že manželství není mezi křesťany svátostí, že není viditelným znamením, se kterým Kristus spojil milost nadpřirozenou, nýbrž dokázal tím, že se snížil pod úroveň pohanů, kteří v lepších svých dobách měli manželství za něco svatého a je uzavírali obřady náboženskými.

Nad to Luther prohlašoval dokonce mnohoženství za dovolené, dokládaje se na ten účel samým evangeliem a dovolil knížeti Filipovi Hessenskému velkomyslně ostudu dvojího manželství na věčnou hanbu jak svou, tak svých stoupenců a od této hanby všecko jeho hanobení a láteření proti církvi katolické ho neočistí.

Ovšem Luther zavedl takto příčinu, že protestanté znesvětili a ponížili manželství, ale zákona Ježíšova a slov evangelia tím nikterak nezvrátil.

Když tímto způsobem jasně na jevo dával, že jeho štěp nemá Boha za svého původce, církev katolická, bojujíc za čistotu a nerozlučitelnost svazku manželského, dosvědčovala božský svůj původ a ustavičně dosvědčuje. Papežové trpěli raději nejhorší násilnosti smilných knížat, než aby dovolili rozluky skutečného a platného manželství. Ano, dopustili raději, že celé krásné království od církve se odštěpilo a nedovolili vilnému zuřivci Jindřichu VIII., králi anglickému, aby zapudil zákonitou manželku svou a pojal jinou.

Jestliže protivníci nerozlučitelnosti manželské dovolávají se papežů, jako by byli svazek platného, dokonaného manželství rozvázali, toto jejich tvrzení je lživé a historická fakta, která na doklad toho uvádějí, nesrovnávají se s kritickou pravdou historickou a jsou zúmyně překroucena a zpotvořena. V těchto faktech (případech) běželo buď o manželství již spočátku neplatné, které papežové jen veřejně, soudně prohlašovali za neplatné anebo o manželství ještě nedokonané.

Kdyby tedy katolík od církve katolické i odpadl, aby se zbavil platného manželství svého, a kdyby mu stát třeba stokráte dovolil sňatek nový a celý zástup pastorů jej schválil, sňatek jeho zůstává ustavičným cizoložstvím. Zákon evangelia provází ho životem a provádí ho až k soudné stoličce Kristově na věčnosti, zákon, který každého zavazuje, zákon: „Kdobykoli propustil manželku svou a jinou pojal, cizoloží proti ní. A jestliže by žena propustila muže-

svého a za jiného se vdala, cizoloží.“ Není-li tedy, kdo proti tomuto zákonu jedná, nepřítelem náboženství křesťanského?

Ano, přívrženec shora jmenovaného spolku rozvedených radí, aby každý, kdo se chce s jinou oženiti, již nyní z katolické církve vystoupil, aby potom, když stát uzákoní manželskou rozluku a dá dovolení k sňatku novému, snadněji mohl se svou nynější manželkou se rozejíti a s druhou, po případě i s třetí znova se oženiti. Tedy odpadnutím od víry lidé tito chtějí raziti si státně oprávněný průchod z jednoho manželství do druhého. Věru, jakou mravní zpustlost předpokládá původce této rady u těch, jimž ji dává! Z jak nízkého stanoviska mravního pohlíží na manželství, kdo takto radí! Snadnější tedy přechod ze souložnictví do souložnictví pod zášterou manželství má býti Jidášovou mzdou za zradu spáchanou na svém náboženství, za odpad od víry!

Katolík může sice od víry odpadnouti, židem anebo Turkem se státi, ale proto není pozbaven povinnosti, církve poslouchati. Pokud účín svatého křtu lpí na duši jeho, jest a zůstává církvi poddán. Ale toho znamení, které křest vtiskl do jeho duše, ani odpad od víry nesmaže, ani oheň pekelný nevypálí. Proto katolík i po svém odpadu je zavázán, chce-li vejíti ve svazek manželský, uzavřítí manželství církevné platné a nerozlučné. Každé jiné spojení bylo by souložím a útokem na evangelium a na mravní zákon křesťanský, bylo by pohanstvím.

2. Katolík rozvedený, který za živobytí manželky své nový uzavírá sňatek, jest nejenom nepřítelem křesťanství, ale je také nepřítelem bližního.

a) Pohoršuje bližního svého.

Zákon lásky křesťanské zapovídá pohoršovati bližního a býti mu příčinou ku přestoupení zákona mravního. Nesmíme pohoršovati bližního ani slovem ani skutkem, ano skutkem ještě méně, protože špatný skutek hůře působí než slovo podle známého úsloví: „Slova hýbají, příklady uchvacují.“ Více k činům rozněcuje co vidíme, než co slyšíme. Platí-li to o věcech dobrých, platí to tím více o věcech špatných, protože srdce naše od přirozenosti kloní se k špatnostem. Tuto pravdu známý nevěrec vyjádřil slovy: „Člověk jest nanejvýš andělem na bestii jezdícím. Nedává-li ustavičně pozor, bestie ho shodí a zvíře obdrží vrch nad andělem.“

Nuž vidíme-li, kterak lidé z blízkého okolí přestupují zákony mravní, jsme v nejvyšším nebezpečí, že nás příklady nakazí a že za podobných okolností a v tomže pokušení i my zákonů mravních dbáti nebudeme.

Každý katolík, každý křesťan ví, že Kristus Pán prohlásil manželství za nerozlučitelné a nazval cizoložníky ty, kdož prve než smrt rozvede manželství první, nový uzavírají sňatek. Ať nikdo neříká, že státním uznáním pohoršení zmizí. Všecky státní zákony světa nemohou zrušiti zákona božího a tisíc křivd nezpůsobí ani jednoho práva. Sv. Jarolím dí: „Jiné jsou

zákony Caesarů a jiné zákony Kristovy.“ A svatý Jan Zlatoústý praví těm, kdož ve příčině manželství státních se dovolávají zákonů: „Nemluvte mi o zákonech, které zapuzení (manželky) dovolují; Bůh nebude vás souditi podle zákonů lidských, ale podle svých vlastních.“

Proto opět se ožení anebo provdání katolíka rozvedeného zůstává přes všechny světské zákony přečinem proti zákonu božímu a proto pohoršením. „Ale,“ řekne protivník nerozlučného manželství, „nechci, aby jiný mým příkladem se pohoršoval.“ Proč se tedy tohoto přečinu nezdržíš? Nestavíme nákažlivě nemocným zvláštních domů, aby nenakazili druhých? Nebyl by nepřitelem svých bližních, kdo by přes to, že je nákažlivě nemocen, mezi lidmi se míchal a vědomě v nebezpečí nákazy je uváděl? A není také nepřitelem svých bližních, kdo příkladem svým šíří nákazu duševní, mor odboje proti zákonu božímu? Vždyť pohoršení toto kazí základ společnosti lidské, kazí rodinu.

b) Člověk nepřichází na svět sám od sebe a nepadne na svět s nebe. Vychází z rodiny a v ní se vyvíjí. Rodina je první společnost, z níž buduje se obec, stát, národ. Život rodinný je měrou blahobytu a zdraví národa. Čím pevnější a zdravější život rodinný, tím lépe daří se lidu, národu. Z rodiny jako z půdy své vyrůstá lid a jaký kmen, takové ovoce. A základem zdravého, šťastného života rodinného jsou láska, obětavost, trpělivost. Kde této trojice není, život rodiny je bídný a nešťastný. Proto muž i žena musí se

vzájemně milovati, vzájemně sobě se v obět dávatí a navzájem se snášeti.

Nuž, ve kterých rodinách najdeme a pevně se nadíti můžeme, že na lásce jednoho se zanítí láska druhého, že obětavost jednoho vzroste obětavostí druhého, že trpělivost ženy vzbudí trpělivost v muži? U kterých rodin najdeme tyto ctnosti? Zajisté nejspíše u rodin zbudovaných na nerozlučném manželství, u rodin, kde muž i žena jsou pamětlivi nerozlučnosti svého manželství, kde oba pevnou vůlí mají spolu nerozlučně žítí až do smrti.

Avšak zhola nemožno, aby láska, obětavost, trpělivost hýbaly srdcem manželů, již uzavřeli sňatek na výpověď a s výhradou, že při dané příležitosti se rozejdou. Jak mohou manželé, rodiče a děti navzájem se milovati, nejsou-li vzájemnou láskou jisti? Jak možno, aby navzájem sobě se v obět dávali, vidí-li jeden, že druhý ho opustí, jakmile na něm oběti požádá? Jak možno, aby vzájemnou trpělivostí se snášeli, bojí-li se jeden, že druhý takoruka na to čeká anebo zúmyně vyhledává, až by se navzájem nepohodli a rozešli?

Proto uvolňují-li se svazky manželské, rodinný život se rozpadává a připravuje se zkáza národa a společnosti. Muž stává se tyranem, žena zbožím a otrokyní, byť i stuhy a květiny jako zvíře obětní ji věnčily, dítě pak bude břemenem, nebo hračkou a později trápením. Záhuba tak mnohých národů měla svůj počátek v uvolněných a zdivočelých manželstvích. Řím byl mocný a silný,

pokud manželství v něm byla pevná a měla trvání. Staří Římané v takové vážnosti měli manželství nerozlučné, že dějiny jejich za několik století ani jednoho příkladu manželského rozvodu neuvádějí. Ovšem později všecko se změnilo.

Když Aemilius Paulus byl tázán, proč se dal od své manželky rozvésti, vážný konsul natáhl nohu a se smíchem odpověděl: „Při Herkulovi! Učinil jsem, co činíme se střevícem, tlačí-li nás.“ — Cicero, který krásná psal pojednání o povinnostech, když nemohl svých dluhů zaplatiti, nevěděl jako filosof a mravokárce nic lepšího, než zapuditi svou šlechetnou a obětavou choť Terentii, aby pojal za manželku bohatou paní Publii, kterou také, promrhav její věno, propustil. Zapudil ji beze všech okolků. Propuštěnec řekl jí jenom jménem svého pána: „Klid se odtud,“ a beze všeho musila dům opustiti. A zkaženost mužů nakazila ženy a děti. Quintilian naříká: „Kdybychom jenom my sami nebyli pokazili mravů svých dětí!“ Horác připisuje zkázu římského státu porušenosti manželství.

Kdo tedy porušuje nerozlučitelnost manželství, je zřejmým bližního nepřitelem; pracuje na zkáze života rodinného a na záhubě lidské společnosti.

Uvolnění a znesvěcení manželství je červ hlodající na životě národa. Všechn lesk takového národa, kterým se na venek třeba skví a září, jest červeň na lících souchotináře. Dějiny minulých dob to dokazují a otvírají nám pohled do časů budoucích. Tytéž příčiny mají tytéž

účinky. Tato zásada má platnost v přírodě i v mravním řádu světovém.

c) Kdo nerozlučnou manželskou ruší, je nepřítelem bližního; křivdí nevinnému.

Možnost rozluky platného manželství, možnost sňatku nového stává se nutně příčinou, že sňatky se lehkomylně uzavírají a lehkomylně trhají. Lidé prostopášní snižují manželství na smlouvu obchodní, od které bez veškeré ztráty mohou zase odstoupiti. Ale ne každý manžel, ne každá manželka je tak zkažená a prohnaná. Mnozí zajisté vstupují do stavu manželského s poctivými úmysly; jim není manželství domem průchodným, ani kabátem, který svlékáme, když jsme ho obnosili, abychom oblekli nový. Nuž, takovýto poctivý manžel, poctivá manželka vydáni jsou na milost a nemilost klamu a podvodu lidí lehkomylných, činí-li zákon možným zrušení sňatku prvního a uzavření druhého. Děti takových rozvedených sňatků již v útlých letech byvše odloučení od jednoho ze svých rodičů, zůstávají bez výchovy rodiny spořádané a smutné hledí budoucnosti vstříc. A kdy nevinný manžel a nevinné dívky v opuštěnosti život svůj tráví, lehkomylník, přetrhnuv Bohem posvěcené svazky, uzavírá pod ochranou státu sňatek nový.

Stát tímto způsobem podporuje prostopášnost manželů lehkomylných a utiskuje nevinných a poctivých. Ale řekne se: „Stát dovoluje sňatek nový vinnému i nevinnému, obě strany mohou použití tohoto dobrodiní státem mu poskytnutého.“

Zdá se. Ale co pomůže takové hříšné dovolení státní nevinnému, který je přesvědčen, že každé jiné manželství bylo by před Bohem a svědomím cizoložstvím? Je snad úkolem státu a zákonů jeho, aby k vůli několika pokřtěným pohanům a židům vydával v šanc ctnost, náboženství a nevinnost svých příslušníků křesťanských!

Ale znova se namítá: „Počet katolíků rozvedených páčí se na 200.000; mají tito lidé k vůli ztrnulému zákonu, který jiný sňatek jim zapovídá, napořád zůstávati ve své osamocenosti?“ Odpovídám: Tento zákon nedal stát, ale Ježíš Kristus. Stát jenom jej uznává a žádá, aby byl ostříhán. Nutil snad stát někoho k jeho sňatku prvnímu? A nevěděl každý, kdo manželství uzavíral, že je nerozlučitelné? Jak mnozí katolíci rozvedení sami svou lehkomyšlností zavinili nešťastné svoje manželství? Průměrně jich 90 ze sta nese samo vinu tohoto svého neštěstí. A miliony křesťanských manželstev a křesťanských manželů mají k vůli těmto lidem v nebezpečí býti vydáni? Máme snad k vůli těmto lidem dáti v šanc společnost, blahobyt, dobrou výchovu a životní štěstí nesčetných dětí?

Ale namítá se ještě: „Počet těch, již neštěstí svého manželství nezavinili a již rozvedeni jsou, páčí se na tisíce, není tudíž stát povinen, aby se jich ujal?“ Odpovídám: Takováto povinnost státu není odůvodněna. Kdo ručí za to, že ten, kdo v prvním manželství byl nešťastným, nečiní nešťastným i manželství druhé, třetí a čtvrté? Ovšem zákon ten je tvrdý; ale vytýkáme-li

komu tvrdost tohoto zákona, výtká ta netýká se státu, ale Boha, který ustanovil: „Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj.“ Stát nemůže za nehodu a neštěstí jednotlivců. Stát má povinnost pečovati o dobro všeobecné. A rozhoduje-li za našich dob majorita, většina, tu majorita, většina katolického obyvatelstva má právo žádati, aby stát šetřil křesťanského zákona o svatosti a nerozlučitelnosti manželství.

Ovšem stát má právo i povinnost pečovati, aby tolik nešťastných manželstev se neuzavíralo a aby nebylo tolik rozvodů. A zajisté, kdyby stát důrazněji se staral o pořádek a mravnost, počet nešťastných manželství by se umenšil a dobro všeobecné velice by vzrostlo. Ostatně, pokud lidstvo jest ve stavu vezdejší své nedokonalosti, vždycky bude míti mezi sebou takové, na nichž žádati musí, aby se mu v oběť dali, třebas nevinně trpěli. Takových jedinou nadějí a útěchou je víra v náhradu života věčného.

Proto státní dovolení, aby katolíci rozvedení směli uzavřítí sňatek nový, je a zůstane útokem na náboženství křesťanské, útokem na dobro rodin a dětí a do nebe volající křivdou spáchanou na těch, kdož rozvodu nezavinili. A církev katolická hájící svatost a nerozlučnost platně uzavřeného a dokonaného manželství jak proti knížatům tak proti žebrákům, je dobroditelkou lidstva.

Dějiny mají dosti dokladů svědčících, jak papežové hájili svatosti a nerozlučnosti manželské i proti hlavám korunovaným. Král fran-

couzský Filip August chtěl, aby sňatek jeho s dánskou princeznou Ingeborgou byl zrušen. Král svolal královskou radu a domáhal se, aby prohlásila sňatek ten za neplatný. Nevinná Ingeborga uslyševši, že radové královští obmýšlejí zrušiti její sňatek, propukla v hlasitý pláč volajíc: „O zlá Francie! Do Říma půjdu.“ A když záležitost sňatku svého předložila papežské stoličce, papežové Celestin III. a po něm Inocenc III. vzali ji ve svou ochranu a s důrazem žádali krále, aby svou zákonitou manželku vzal zase k sobě a cizoložnici propustil. Uslyšev o tom Filip August, zuřil volaje: „Stanu se nevěrcem! Jak šťasten byl Saladin, sultán egyptský, nemající nad sebou papeže!“

Věru, nic nového pod sluncem! Všickni, kdož dnes křičí proti nerozlučnosti manželské, počínají si jako tento královský cizoložník. Ale nic nezmohl.

Když zase svou nejvyšší radu svolal a snažil se, aby pro záměry své ji oblomil, shromáždění ani slovem neprojevovali souhlas s jeho záměry a tváře jejich byly rozhněvané. Konečně otázav se jich, co by tedy měl učiniti, odpověděli: „Poslechnouti sv. Otce, Anežku, cizoložnici propustiti a Ingeborgu zase k sobě vzíti.“ Král uposlechl, smířil se se svou manželkou a od té doby byl s ní spokojen a šťasten.

Papežové vždycky hájili svatosti stavu manželského a s ní zároveň cti žen, štěstí dítek a dobra společnosti. A praví-li básník, že srdce ušlechtilé nezná povinnosti krásnější nad povinnost hájiti nevinných a chrániti práva utisko-

vaných, tu papežové bojující za svatost a nerozlučnost manželskou, osvědčovali zajisté srdce ušlechtilé, chránili práva utiskovaných, bránili nevinných a hájili cti a štěstí lidstva. Ale kdož dnes dorážejí na svatost a nerozlučnost manželství, jsou zřejmými nepřáteli slabých, nepřáteli dětí a společnosti.

3. Kdo nerozlučnost manželskou ruší, je nepřítelem svým vlastním.

Katolík rozvedený doufá snad, že uzavřením sňatku nového dosáhne svého štěstí. Ale dosáhne-li ho vskutku? Netřeba-li se báti, že nestav se šťastným při sňatku prvním, druhým štěstí nedobude? A potom nedosáhnuv štěstí ani manželstvím druhým, má-li mu snad býti volno i toto druhé zločinně rozbítí a druhým i třetím atd. štěstí svého vyhledávati? Král Jindřich VIII. takto dospěl až k ženě šesté. A i při ní štěstí nenalezl, i tuto chtěl dáti popraviti. Jenom lstí se jí podařilo, že smrti unikla a přežila královského prostopášníka a zuřivce, který znova dokázal starou osvědčenou pravdu, že smilství a ukrutnost pravidelně pod jednou střechou přebývají. Ba není ani možná, aby ten štěstí svoje našel, kdo proti zákonu božímu za živobytí první své manželky uzavírá sňatek nový. Ano, takový jde jenom své zkáze vstříc a proto je svým vlastním nepřítelem. A proč jde své zkáze vstříc? Protože pohrdá svým svědomím, svou ctí a svou spásou.

Kdo nerozlučnost manželství ruší, pohrdá svým svědomím.

Křesťanský člověk nikdy a nikdy si nenamluví, i kdyby sebe méně ze svého náboženství věděl, že je dovoleno, aby katolík, který od své manželky se odloučil, uzavřel sňatek nový. A kdyby všechny vlády tohoto světa, ano, kdyby všichni protestantští pastoremé spolu se všemi židovskými rabíny a tureckými Muftimi takový sňatek schvalovali, svědomí bude sňatek ten vždycky zatracovati jako neplatný. Takový sňatek zůstane podle slov Kristových cizoložnictvím a všechny paragrafy zákoníků státních těchto slov Kristových neumlčí a žádný nožík slov těch ze svědomí nevyškrabe.

Může tedy šťasten býti, kdo si ustavičně vytýkati musí: „Jednal jsem nesvědomitě; za hrst prachu, k vůli bídnému člověku, který dnes jest a zítra umře, zaprodal jsem své svědomí“? Nezazní mu v uších, kdykoli na osobu, se kterou v druhém manželství žije, se podívá: „Cizoložím!“? A dejme tomu, že myšlenku tuto od sebe zaplašuje, ji násilně potlačuje, ona se probudí znova, roste a křičí jako děcko uprostřed nádherných pokojů, a v omamujících rozkoších a pokoje nedá. Ale kdo i po rozvodu a utrpěné křivdě přísaze své zůstává věren, ten říci si může: „Třebas jsem mnoho ztratil, jenom když jsem spasil svědomí své.“

Kdo poruší nerozlučitelnost manželskou, pohrdá nejenom svým svědomím, ale i svou ctí.

Nezřídka katolíci na ospravedlnění sňatku nového říkají: „Rozvedenými osobami, obzvláště

rozvedenými ženami se opovrhuje.“ Ale kterak možno, aby čest svou zachránil, vážnost a úctu si získal ten, kdo pohrdá svým svědomím a uzavírá manželství, které Bůh zapovídá a za cizoložnictví prohlašuje? Je to snad hanbou, je-li kdo nešťasten, je-li oklamán, podveden a opuštěn? Neštěstí vezdejší cti nikomu neubere a časné štěstí cti nikomu nedodá. Žebrák, pokud zůstává věren Bohu a svému svědomí, je poctivcem, třeba by v hadrech chodil; a kníže, který ruší své přísahy, byť i na trůně seděl, je bezectným. „Lepší poctivost s chudobou, než-li bohatství s nepoctivostí.“ Nabude-li vojín, který přeběhl od svých k nepříteli, tím, že ho nepřítel vyznamenal tituly a důstojnostmi, cti a vážnosti u lidí poctivě smýšlejích? „Zradu sice rádi máme, ale zrádcem pohrdáme,“ dí pořekadlo. Podobně povede se katolíkům rozvedeným v samém táboře jejich přívrženců židů a protestantů, ano i u toho, k vůli němuž zradil svou přísahu a povinnost.

Život opuštěný, osamocený, chudobný nehanobí člověka, ale je ke cti každému, kdo raději takovýto život volí, než aby zradil svou víru a svou povinnost. Za to život, ztrávený v neplatném a zakázaném manželství, je každému hanou a potupou, třebaš má korunu hraběcí.

„Ale,“ namítá se, „není-li lépe spojení nemravné urovnati manželstvím?“ Zajisté, možno-li tak učiniti manželstvím platným. Je to povinnost, kterou Bůh i lidé ukládají. Ale kdo by nemravný poměr urovnával manželstvím neplatným, ten by ďábla vymítal Belzebubem. Komu svědomí, čest

a jeho spása je milá, ten ať uzavře manželství platné a nemravnému poměru ať učiní konec.

Erich, princ švédský dal svého bratra Jana, prve než tento se stal králem, uvrhnouti do vězení. Kateřina Jagelonská, dcera krále polského byla tenkrát již manželkou Janovou. Ale Erich snažil se všemožně, aby Kateřinu přinutil, aby svého manžela opustila; sliboval jí paláce, zámek královský a všemožnou nádheru knížecí. Místo všeliké odpovědi šlechetná manželka bratra jeho Jana ukázala mu snubní prsten a na něm nápis: „Nikdo mne neodloučí leda smrt,“ a šla za svým manželem do vězení.

Co se ti lépe líbí, milý čtenáři? Velikomyšlnost a věrnost této šlechetné kněžny, anebo jednání katolíků rozvedených, kteří zapírajíce svou víru a pohrdajíce svou přísahou, uzavírají sňatek, který Kristus prohlásil za cizoložství? Jednej jako tato věrná manželka a když už jsi anebo byl nešťasten a mnoho trpkého zakusil, můžeš přes to povzneseným srdcem zvolati jako král francouzský, který byv v boji na hlavu poražen a zajat, pravil: „Všecko jsem ztratil, ale čest svou jsem zachránil.“

Kdo proti nerozlučnosti manželské nový uzavírá sňatek, pohrdá spásou své duše.

Dnes mnohý člověk neptá se mnoho, co Bůh přikazuje anebo zapovídá. Každý se snaží jenom o to, aby se státními zákony se nedostal do křížku; zdali při tom nenarazí na některý zákon Boží, to mnoho starostí mu nenadělá. Bázeň Boží

je u mnohých překonaným stanoviskem. Velicí i malí páni domnívají se, že se obejdou bez Spasitele a bez věčných pravd. Ale Ježíš Kristus včera, dnes, onť i na věky. (K Žid. 13, 8.) Ježíš Kristus jest a bude, třebaš millionové ho popírají, odmítají. A jako hvězdy nebeské trvají na svých drahách a nižádný lidský rozum není s to, aby světlo jejich sklenby nebeské smazal, tak všichni buřičové proti království božímu nejsou s to, aby zničili hvězdy věčných pravd o soudu a věčné odplatě. Nikdo neuteče Spasiteli, třebaš Bůh sebe déleji trpělivě přihlíží k bláznovstvím lidí smrtelných. Jednou přece nadejde den odplaty. Bůh není náhliv, ale pamětliv. Bůh má nohy vlněné, ale ruce železné, dí přísloví.

A Bůh dostihne jednou i těch, kdož z lásky k pozemskému červu, kterého nohou lze rozetřít, odříká se své víry, ruší svatost manželství, kdož na pohoršení svých spolubližních a na zkázu rodinného života uzavírají Bohem zapovězený sňatek a na se uvalují vinu ustavičného cizoložství. „Nemylte se,“ píše sv. Pavel, „Bůh nebývá posmíván. Nebo co bude člověk sít, to bude i žít. Nebo kdo rozsívá v těle svém, z těla i žítí bude porušení.“ Nepohrdá tedy ten, kdo nerozlučností manželské nešetří, spásou své duše? Není takový sebe samého nejhorším nepřítelem?

Ovšem je pravda, že pokud nemocný dýchá, naději máme a pokud člověk žije, brány božího milosrdenství jsou mu otevřeny do posledního okamžiku přes všecky jeho zločiny. Ale zločinem takového neplatného manželství člověk spoutává

sebe sama a činí sobě obrácení na výsost obtížným. Jak zřídka se stane, aby takový nabyl odvahy a síly a takovýto svazek rozvázal! A přece musí jej rozvázati, nechce-li na věky zavržen býti. Neboť pokud manželka, od které se dal rozvésti, je živa, manželství jiné není možné a sňatek, který přes to s jinou osobou uzavřel, je před Bohem a svědomím cizoložstvím. Hle, jak hrozné následky v zápětí má krok, ku kterému spolek katolíků rozvedených svádí a nabádá. Proto rozuměj a na budoucnost pamatuj!

O králi Dionysiovi v Syrakusách vypravuje se, jak jednoho dne kráčel tržištěm, na kterémž mnoho prodavačů se shromáždilo. Mezi nimi spatřil král filosofa, mudrce; poznalť ho po jeho plášti. Král všecek udiven, jak filosof dostal se mezi prodavače, přistoupil k němu a otázel se ho, zdali má zboží na prodej. „Ano,“ odvětil tento, „prodávám moudrost.“ Nad touto odpovědí král ještě více se podívoval a ptal se ho, jakou cenu žádá za svou moudrost. Filosof udal veliký obnos peněz, který mu král, jsa v dobré míře, slíbil zaplatiti. Prodávaje králi svou moudrost, všecku ji zahrnul v tato slova, řka: „Quidquid agis prudenter agas, et respice finem. Cokoli děláš, dělej s rozumem a pamatuj na konec.“ Král byl z počátku všecek rozmrzelý, že mu filosof takovou praobyčejnou pravdu nabízel za tak veliké peníze, ale zaplatil, oč se s ním smluvil a od té doby slova ta sám sobě často hlasitě říkal. Později upadl Dionysius u svých poddaných pro svou ukrutnost v nenávist. Spikli

se proti jeho životu. Získali holiče králova. Holič slíbil, že při nejbližší příležitosti podřeže králi krk. Osudný den nadešel; holič vešel do pokoje králova všecek zabrán do svých vražedných myšlenek. Sotva vkročil, král jako obyčejně hlasitě volal: „Cokoli děláš, dělej s rozumem a pamatuj na konec.“ Holič domnívaje se, že slova ta platí jemu a že spiknutí je prozrazeno, zbledl, padl před králem na kolena a prose za milost, vyhradil všecko králi. Moudrost filosofova krále zachránila.

Milý čtenáři, křesťanská čtenářko, uvaž i ty slova ta, ať jsi svoboděn, ať jsi ženat, anebo nešťastně rozveden. Uvažuj a rozvažuj často slova: „Cokoli děláš, dělej s rozumem a pamatuj na konec,“ aby tvá vášeň břitvou neplatného cizoložného manželství nezničila života tvé duše. Cokoli děláš, dělej vždy s rozumem a pamatuj na konec!

II.

O jakou reformu čili opravu manželstva rozhodný katolík usilovati je povinen?

Reforma manželství, o kterou spolek rozvedených katolíků usiluje, byla by tedy, jak jsme všestranně uvážili, hotovým neštěstím a zkázou nejen jednotlivců, ale i rodin a společnosti. Manželství nestanou se šťastna volností rozvodu, ale nápravou, reformou jak manželů samých a těch, kdož do manželského stavu vstoupiti míní, tak i těch, kdož všecek život svůj svobodni zů-

stati chtějí. Takováto náprava čili reforma přinese štěstí nejen manželům, ale bude požehnáním rodin, státu a společnosti.

Nuž, v čem záleží ta reforma? V minulém století za dob vídeňského kongresu, mělo město Vídeň kazatele, který se těšil veliké účasti a oblibě obecnosti. Byl to básník Zacharias Werner. Narodil se protestantem. Když v pozdějších letech po mnohých bludných cestách poznal katolické náboženství za jediné 'pravé, poslechl hlasu božího a stal se opravdovým katolíkem a horlivým knězem. Jeho jméno, jeho výmluvnost jakož i životní osudy přilákaly na kázání jeho četné posluchačstvo z nejvznešenějších a nejvzdělanějších vrstev vídeňské společnosti. Muž ten, který lépe než každý jiný znal bolavé stránky a potřeby svých současníků, nezřídka přinášel s sebou na kazatelnu knížečku a ukázav ji vznešenému shromáždění říkával: „Tato knížka obsahuje všecko, čeho je potřebí. Studujte a vykonávejte co v ní je obsaženo a učiníte se moudrými, budete spokojeni a šťastni. A knížku tu dostanete za 20 krejcarů.“ Co to bylo za knížku, kterou Werner svému vybranému posluchačstvu ukazoval? Katechismus. A pravdu měl; věděl, čeho je potřebí.

I dnes potřebujeme katechismu. V katechismu máme nejjistější a nejlepší reformu manželství, a kterou opravdový katolík snažiti se musí, t. j. v praktickém zavedení katechismu do rodin, jinými slovy, v katolickém životě rodinném. Praktické provádění katechismu vede k šťastnému

manželství, je stráží manželského štěstí a zajišťuje pokoj i manželům rozvedeným.

1. Kdo dosáhne šťastného manželství? Ten, kdo chodí po cestách, které k šťastnému manželství vedou a kdo do něj vchází pravou branou. Které cesty vedou k šťastnému manželství? Cesta čistoty, cesta pracovitosti a cesta střídmosti. Mládež-li po těchto cestách kráčí, má jistou záruku šťastného manželství. Ale tyto cesty jsou cestami odříkání. Že máme dnes tolik manželstev nešťastných, tolik manželstev rozvedených, má svou příčinu v tom, že mládež už po těchto cestách nechodí a bohužel i rodičové o to se opravdově nesnaží, aby slovem i příkladem ji na tuto cestu uvedli. Ale nevodí-li se mládež na tyto cesty a nekráčí-li po nich, ano, vyrůstá-li jako nepřítelkyně všelikého odříkání, ký div, že v pozdějších letech již se nezmění.

Říkává se: Nádoba čím za nova navře, tím za stara zapáchá. Cemu mladý přivykl, starý těžko odvyká. Ale má-li mládež hořké bylince odříkání přivyknouti, katechismus musí panovati v rodinách. Vyrůstá-li mládež, cvičíc se v náboženství, bude míti sílu, aby přemáhala prudké vášně, aby sebe samu ovládala a se odříkala věcí nedovolených, získá si nejkrásnější a nejbohatší věno k budoucímu sňatku manželskému: čisté tělo, pracovitou ruku a skromné, prosté srdce. Ale má-li náboženství takového vlivu u mládeže se domoci, potřebí, aby již děti v bohabojnosti a kázni se vychovávali; co kdo seje, to sklídí.

Otec spolků tovaryšských, Kolping, vypravuje o paní, která ukazujíc na svého hošíka, pravila: „Vizte to děcko. Je to kluk! Umí již kuželky hrát, karty hrát a klet jako starý voják.“ „Ale, sousedko,“ tázal se jí Kolping, „umí také se modlit?“ — „Modlit? Ne! Na to je příliš malý!“

Je to dnes jinak? Ký div, že taková mládež když doroste, také jinak nejedná. Co kdo seje, to klidí.

Aby kdo v manželství byl šťasten, nestačí, aby cesty, po kterých chodí, byly správné, ale třeba, aby do manželství vkročil příslušnou branou, t. j. aby Bůh byl manželství jeho cílem, rádcem a průvodčím. Bůh má býti manželství cílem. Manželství má manželům dopomáhati, aby vykonali úkol, který životu jejich je vytčen, aby dospěli Boha a na věky ho požívali. Manželstvím mají se oba lidé posvěcovati, děti své pro nebe vychovávat, aby jednou společně v Bohu nekonečně se radovali.

Kdož tento cíl si vytknou, již předem jsou rozhodnutí, ni žádného sňatku neuzavřítí, který by, jak předvídají, byl na zkázu a na věčné zavržení jak jim, tak i dětem, jichž by se nadíti mohli.

Ale manželství na zkázu a věčné zavržení, jak manželů, tak dítek, jsou manželství uzavřená osobami nevěreckými, obzvláště manželství smíšená. O zkáze a záhubě, kterou taková manželství přinášejí katolické části, lze celé knihy napsati.

Kdo chce býti v manželství svém šťasten, tomu jest Bůh nejenom cílem jeho manželství, ale i radou. Radí se s Bohem v modlitbě, před Bohem uvažuje, zdali osoba, kterou si vyvoliti obmýšlí, je podle jeho vůle a chuti.

Posléze bránu šťastného manželství otvírá sobě ten, koho Bůh provází, t. j. kdo s čistým svědomím, přijav hodně sv. svátosti, upřímně se vyzpovídav a po hodném sv. přijímání přistupuje k oltáři a do stavu manželského vstupuje; neboť dí Písmo: „Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej.“ (Žalm 126, 1.) A přísloví dí: „Čiňme od Boha počátek a bude dobrý pořádek.“

Kdo s katechismem je spřátelen, komu na náboženství záleží od mladosti, ten uzavíraje sňatek manželský, činí Boha svým cílem, rádcem a průvodčím. Takový nejde jenom správnou cestou, ale otvírá si zároveň bránu manželství šťastného.

2. Katechismus, t. j. praktické jeho provádění v rodině, nejenom k šťastnému manželství dopomáhá, ale také je chrání a zachovává. Štěstí manželské ohrožují: čas, chyby, nehody. Mnohá lodička manželského štěstí již se o tato tři úskalí rozbila.

a) Prvním úskalím je čas. Čas růže přináší i odnáší. Čas manželské štěstí dává i odnímá. Každodenní zkušenost to dosvědčuje. Kolik nešťastných manželstev plaví se jako trosky rozbité lodi na moři života. A přece začátek byl samo blaho. Ale přísahy věčné lásky a věrnosti

nebyly na obou stranách opravdovy a pevný. A jak se to stalo, že tak brzy nastal obrat, že láska a s ní štěstí tak rychle se rozplynuly? Manželství nebylo založeno na víře, postrádalo opory náboženské. Manželství bylo zbudováno jenom na písku pozemských vnaď, prchavých náklonností, a když ony rychle odkvetly a tyto náhle se změnily, štěstí manželské pozbylo své opory; lhostejnost a chladnost jako podzimní mráz zaujaly srdce.

Avšak, je náboženství s to, aby jako kotva ve vlnobití času upevňovalo manželské štěstí? Zajisté! Kde manželství je zakotveno v Bohu, má účast i na boží nezměnitelnosti. Ukazuje víra i v stárnoucí manželce, v sestárlém muži šlechtictví synů božích, krásu a líbeznost duše věrné a dodává srdci sílu proti proměnlivým náladám mysli a srdce.

b) Víra katolická chrání štěstí manželské, aby se nerozbilo na úskalí času a chrání je, aby se neztroskotalo na chybách a vadách mravních. Do stavu manželského vstupují lidé a ne andělé; pokud manželé jsou lidmi, nebudou nikdy bez vad, navzájem někdy si ublíží, poklesnou.

Jak tedy manželé uhájí svého štěstí proti těmto chybám a vadám? Pomocí náboženství. Vykonávají-li prakticky své náboženství, nejsou-li jenom katolíky na křestním listě, ale skutkem v životě, tu jim nebude za těžko, aby se ke svým chybám přiznávali, jich litovali a potírali; shovívavost a trpělivost jednoho bude povzbu-

zením k shovívavosti a trpělivosti druhého. A víra nejenom to přikazuje, ale podává také milosti, kterými lze toto přikázání vřvy ve skutek uvést.

Není tedy náboženství pevnou manželského štěstí oporou?

Jindřich, císař německý a manželka jeho Matylda těšili se tomuto manželskému štěstí. „Ó šťastní manželé,“ volá kronikář, „jistě nejenom tělem spojeni jste byli, ale jedno srdce a jedna duše, ochotni jsouce ku každému skutku dobrému.“

Když Jindřich v Memlebenách umíral, pravil ku své manželce: „Ó věrná a drahá choť, díky vzdávám Kristu, že mne přežiješ. Jak často zmírnila jsi můj hněv, jak často jsi mne volala z cesty nespravedlivé na cestu spravedlnosti, mne napomínala's, abych měl útrpnost s utiskovanými!“

Jak víra katolická manželství zušlechťuje a oblažuje, svědčí výrok zbožného Karla III., krále španělského, který, když jeho manželka umírala, zvolal: „Toť první zármutek, který mi moje manželka způsobila v dvaadvacetiletém manželství.“

Než náboženství zušlechťuje manželství nejen mezi vznešenými, urozenými, ale i v chudých chatrčích. Lidový spisovatel Wetzel vypravuje o známém jemu muži, že byl velmi zlostný a hrubý a svou hodnou ženu nezřídka i bil. Zbožná žena snášela s dojemnou trpělivostí toto nepěkné jednání svého muže. Jednoho dne tolik hrubě s ní nakládal, že si z toho utržila ránu nad okem. Otázána byvši, kde k té ráně přišla, odpověděla vyhýbavě řkouc: „To se stane, když kdo

nedá pozor.“ Když později muž o těchto šetrných slovech své manželky slyšel, byl tak dojat, že se všecek změnil a jiným stal se člověkem.

c) Třetím úskalím, které štěstí manželské ohrožuje, jsou nehody a neštěstí. Podle starého přísloví neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Tak vždycky bylo a vždycky bude. Jasně krásné nebe usmívá se na mladé manžele a slibuje jim šťastnou budoucnost. Ale brzy vystávají temné mraky na obzoru a přinášejí hrozné bouře. Nemoce, těžké ztráty, trpké starosti o chléb vezdejší. Takovéto rány osudu vedou v rodinách nekřesťanských ku svárům a různicím, naplňují manžele zoufalostí, je sobě odcizují; v rodinách křesťanských však utužují jen vzájemné svazky a činí je vroucnějšími. Čím noc tmavější, tím líbezněji hvězdičky na nebi se třpytí a tím krásnější jeví se vzájemná láska opravdu křesťanských manželů v neštěstí. Náboženství jim dodává mysl i síly, aby spolu těžké nehody snášeli a vzájemně se těšili. Spoléhající na kříž Vykupitelův, mohou s Jobem volati: „Dobré věci brali jsme z ruky boží, zlých proč bychom nepřijímali? Hospodin dal, Hospodin vzal: jakž se Hospodinu líbilo, tak se stalo; buď jméno Hospodinovo požehnáno.“ (Job 2, 10; 1, 21.) Jsou snad příklady toho v životě rodin tak řídky? Věru, malou by měl života zkušenost, kdo by co chvíle takových příkladů neviděl. Jak často lze pozorovati, kterak náboženstvím utvrzená láska manželská uchvacuje manžele nadšením, že navzájem pro sebe i smrt podstupují.

V dějinách čteme o králi anglickém Edvardu I., kterak, když ještě byl princem, manželka jeho Eleonora na jeho křižáckém tažení do Sv. země ho provázela a všechny útrapy a nebezpečí s ním snášela. Edvard byl jednoho dne zákeřnický poraněn dýkou, jedem napuštěnou. Lékaři doufali v jeho uzdravení, vyssaje-li se mu jed z rány. Eleonora byla ihned ochotna. Když Edvard tvrdodíjně se zdráhal, musil připustiti ve spánku, k čemu ve bdění by nebyl svolil. Manželka jeho připlížila se v noci k jeho loži, vyssála jed z rány a Edvard byl zachráněn. Bůh odměnil tuto lásku manželskou. Královna zůstala zdráva. Je-li tedy víra katolická s to, aby manžely tou měrou posilovala, že v největším neštěstí jsou sobě oddáni s neochvějnou láskou a věrností, sobě navzájem pomáhají a se těší, není pravda, že katechismus štěstí manželské chrání a zachovává?

A nebylo by spasitelné, se vší horlivostí o to se zasazovati, aby v rodinách náboženství všestranně a prakticky se provádělo? Nebylo by potom aspoň velikým dílem rozvodů, neumlkly by nářky rozvedených katolíků? Ale, namítne se, nemáme dosti manželů katolických, kteří jsou na výsost nešťastní? Bohužel! Ale co to dokazuje? Dokazuje to jenom, že i katolíci mají na vůli prostředků milosti a spásy svého náboženství užítí aneb jich nedbati, aneb jimi pohrdnouti ku své zkáze. Ostatně i protestanté uznávají, že v zemích, ve kterých státní zákony i katolíkům rozvedeným dovolují sňatek nový, rozluky man-

želské mezi protestanty jsou nepoměrně četnější než mezi katolíky.

Naši-li protivníci křičí, když v katolických rodinách stane se mezi manžely nějaké pohoršení, křik ten je nedobrovolným svědectvím pravdy a dobroty našeho náboženství. Stanou-li se mezi námi katolíky takovéto smutné případy, naši protivníci jsou nad námi nanejvýš pohoršení. Případy ty bijí jim do očí. Ale o pohoršeních, která se dějí mezi nimi samými, mlčí, ty jim nebijí tak do očí, protože se srovnávají s naukami, které Luther hlásal a prováděl.

Ale vzdává se církev katolická takovýchto rozvedených synů? Nemá církev, když manželství jejich se rozbilo, ni žádná pro ně útěchy, pomoci a podpory? Přestává církev na tom, že jim na srdce klade: Manželství platně uzavřené není rozlučitelné? A je zákon ten v skutku ukrutným pro rozvedené? Nikoli! I proti rozvedeným i v uplatňování tohoto zákona církev ukazuje se jako matka, hodná toho, který přišel hledat a spasit co bylo ztraceno. I mezi katolíky budou vždy rozvody zaviněné jedním anebo druhým manželem. Může se státi, že katolík lehkomyslně uzavře sňatek, že učiní se nehodným vznešeného povolání svého ve stavu manželském, že má příčinu, aby se dal rozvésti. Třebas církev rozvedení manželů dovoluje vzhledem k důležitým důvodům a na žádost jednoho z manželů, přes to zapovídá jak vinnému tak nevinnému, aby uzavřeli sňatek nový a záповěď, tato je oběma k dobru.

Především záповěď ta chrání obě části od zla nového a snad ještě horšího. Jak snadno by se státi mohlo, že nevinný, kdyby uzavřel sňatek nový, stal se znova obětí podvodníka nebo podvodnice! Teprve nedávno veřejné listy psaly, kterak nějaký Hoch to dovedl na 44 žen, které jednu za druhou podváděl. Před krátkým také časem zabýval se soud vyšetřováním případu, v kterém žena, která už několik mužů měla, k sebevraždě přivedla váženého muže, kterého obelstila, až ji za manželku pojal.

Církev uplatňujíc a ostříhajíc křesťanského zákona manželského chrání tedy nevinných. Ale i vinných je ochranou; brání jim, aby nového se nedopustili zločinu, činí jim nemožným, aby podvedli nevinného a novou tíhu zodpovědnosti na se uvalili. Mimo to církev uplatňujíc záповěď, aby ta která strana nový uzavřela sňatek, dává oběma příležitost, aby k sobě zase se vrátili a se smířili. A to je velikým dobrodiním jak pro vinného, který svou lehkomyšlnost může zase napravit, tak pro nevinně rozvedeného, který, smíří-li se, sebe ctí, boží získá zalíbení a duši vinníkovu zachrání. A není-li možno docílit, aby se zase sjednotili, přes to katolík, který svědomí svého ještě se nevzdal a v tělesnosti nezanikl, nalezne v záповědi té jinou ještě výhodu spasitelnou jak vinnému tak nevinnému. Je zajisté spasitelnější, aby vinník měl příležitost za svůj hřích a svou křivdu, které se dopustil, činiti pokání v osamocenosti a zdrželivosti, než aby

spasení duše své v nebezpečí vydával a na věky zavržen byl. A i nevinný získá, udělá-li z nouze ctnost a přinese-li Bohu sebe v oběť, odříkaje se sňatku nového. Za krátké utrpení a strádání Bůh mu slibuje odplatu, nevýslovně velikou a věčnou blaženost. Sám Spasitel připomíná lidstvu nerozlučnost manželství poukazuje v té příčině na odplatu věčnou. Když slavně byl prohlásil, že ten, kdo svou manželku propustil a jinou pojal, cizoloží, pravili učedníci: „Je-li takový způsob člověka s manželkou, není dobře se ženit“. Ježíš odpovídaje jim ukázal na to, kterak jedni nuceně v bezženství žítí musí, druzí že pro království boží panictví se oddávají. (Mat. 19, 10. 12.)

Pán chce říci: Jedni-li nuceně bez ženy jsou, a druzí pro věčnou odplatu bezženství dobrovolně na se berou, i tomu, kdo rozveden je od manželky své, nesmí býti za těžko zdrženlivým býti. Pro království nebeské může a má býti zdrženlivým. Ale nenaříkej, že tato oběť je snad přese všecku naději věčné odplaty příliš těžka. Hle, tvůj Bůh a Vykupitel nedal tobě jenom přikázání zdrželivosti a zaslíbení věčné za to odplaty, ale také tě posiluje, abys vůli jeho vykonal. Za tím účelem dal ti prostředky, kterými církev ti přisluhuje a k jichž užívání církev ustavičně tě napomíná. Jsou to: modlitba, slovo boží, oběť mše sv., sv. svátosti. Užívej těchto prostředků a co miliony za těchže okolností vykonali i tobě se podaří. I ty, bojuje, zvítězíš a po vítězství do- budeš slávy.

Takovou reformu musí každý upřímný katolík zastávat, o ni se zasazovati a ji podporovati. Uplatní-li se tak katechismus v rodinách, nebude tolik katolíků rozvedených a budou-li někteří, zajisté s osudem svým brzy se smíří a nezradí svého svědomí, svatosti manželství a své svaté víry. Krásná, svatá manželství nebe i zemi oblaží, lidé prve než do manželství vstoupí, pečlivě se poradí a uzavírajíce sňatek, učiní to se srdcem čistým a svatým a uzavřený zachovají v lásce a věrnosti. Pak se uskuteční na všech katolických domácnostech slovo Tertullianovo: „Kde naberu sil, abych vyličil štěstí manželství, které před církví je uzavřeno, obětí mše sv. posvěceno, požehnáním potvrzeno, které andělé v nebi známým činí a Otec nebeský přijímá? O překrásný svazku, který spojuješ dva věřící, již totéž jho nesou s touž nadějí, s tímž cílem svých tužeb, s tímž způsobem života a v téže boží službě!“

V takovém manželství muž těší se vážnosti jako zástupce boží, je ctěn a milován jako otec a má účast na božím otcovství, na boží prozřetelnosti, na boží moci.

V takovém manželství žena jest chráněna a povýšena diademem důstojnosti křesťanského mateřství. V takovém manželství dítě je pokladem od Boha rodičům svěřeným, aby je chránili, opatrovali, vzdělávali. Otcovská ruka je pečlivě vede a obětavé srdce mateřské o ně pečuje.

Proto velmi krásně píše biskup Ketteler: „Není člověka tak sprostého a hluboce pokleslého, aby

nepřiznal, že jenom takovéto manželství vystihuje ideal, který v srdci svém nosí. I nejspustlejší prostopášník a největší odpůrce církve katolické touží a si přeje narozenu býti z manželství, které s ideou církve se srovnává. Naše vlastní duše svědčí, že jenom takový sňatek mezi mužem a ženou jak církev Kristova to žádá, odpovídá vyšší důstojnosti lidské“

Proto pokud manželství budou šťastna, pokud lidstvo bude společností křesťanskou a se nezvrhne ve zvířecí, bude platiti slovo: „Tajemství toto veliké jest, ale já pravím v Kristu a v církvi“ (K Ef. 5, 32) Proto „co Bůh spojil, člověk nerozlučuj“ (Marek 10, 9).

